

Akdeniz konferansı bugün toplanıyor Almanya ve İtalya konferansa iştirak etmiyorlar

Atatürkü dinlerken:

Vatan ve hürriyet

Yazan : ÂFET

Türk tarih kurumu asbaşkanı

Osmanlı imparatorluğu devrinde Beşinci Ordunun merkezi Şam'dı. Oraya Askeri Akademisinden yüzbaşı çıkmış iki adam sürülmüştü: Biri Mustafa Kemal, diğeri Müfit [1]..... Bunlar Şamda 29 uncu ve 30 uncu Süvari Alaylarında stajyer idiler. O devirde her sene Havrada binbir mesele icat olunurdu. 1905 te Havran meselesi "Emvali Mağsube" [2] adıyla ortaya atılmıştı. Oraya bir ordu gidecekti. Hakikatte böyle bir mesele var mıydı, yok muydu, bunun izahını ve muhakemesini şimdilik bırakalım.

Müfidin Mustafa Kemale müracaati

Şamın iki odalı, basit bir evinde oturan Mustafa Kemale, çok sevdiği kahraman arkadaşı Müfit müracaat ediyor:

— Haberin var mı, gidiyorlar? Mustafa Kemal soruyor:
— Kim? Nereye?
— Bizim staj yapmakta olduğumuz alaylar..

— Nasıl olur? Benim bundan haberim yok, ve bu olamaz..

— Gidiyorlar, hem bu akşam.. İki arkadaş atlarına biniyorlar, evvelâ Mustafa Kemal staj yaptığı 30 uncu süvari alayı kumandanının yanına gidiyorlar. Mustafa Kemal alay kumandanına soruyor.

— Alayımız bir vazife almış gidiyor. Bu alay içinde kumanda etmekte olduğum bir bölük var; benim de beraber gitmekliğim tabii değil mi? Niçin bana haber vermediniz ?

Kumandanın cevabı:

— Siz bu alayda stajyersiniz. Kumanda ettiğiniz bölüğün asıl kumandanı bölüğün kumandasını almıştır. Siz erkânıharb zabitisiniz; böyle çetin işlere gelemesiniz. Ben sizin Şamda kalıp istirahat etmenizi tercih ettim. Maazınız verilecektir, merak etmeyiniz.

Mustafa Kemal aldığı bu cevap, pek tabii olarak, müfidin 29 uncu süvari alay kumandanından alacağı cevabın aynı olacaktı.

İki arkadaş, boynu bükük,

çıkıyorlar

Müfit şu mütaleada bulunuyor : Süvari fırkası kumandanına şikâyet etmek..... Mustafa Kemal buna lüzum görmüyor:

— Müfitçim, diyor, bunlar o kumandanla beraberdirler. Ona müracaatten bir şey çıkmaz. Ordu kumandanına gidelim. Belki ondan da bir şey çıkmaz; fakat hiç değilse şikâyetimizi umumileştirmiş oluruz.

İki arkadaş mutabık kalıyorlar.

Ordu kumandanı müşir Hakkı paşadır.

Müracaat usulsüzdür.

İki erkânıharb yüzbaşısı, doğrudan doğruya, müşir Hakkı paşanın resmi makamının kapısına gidiyorlar ve yaveri vasıtasıyla müşir paşayı görmek istediklerini arz ediyorlar. Hiç vaki olmamış bu hareketi müşir paşa çok küstahane telâkki ediyor ve onları kovuyor. Sokak ortasında kalmış gibi bir vaziyette iki arkadaş artık birbirleriyle konuşmıyacak kadar müteessirdir. Nihayet Mustafa Kemal, Müfide:

— Biz de gideriz,

diyor. Müfit soruyor :

— Nazıl ?

— Olduğumuz gibi.. Yani şimdi atlarımıza binmiş bulunuyoruz; emirber neferlerimiz de var. Havrana giden kuvvete, olduğumuz gibi iltihak ede-

(Sonu 4. üncü sayfada)

[1] Kırşehir sayılayı Bay Müfit Özdeş

[2] Talan edilmiş mallar

Atatürk şamda, Vatan ve Hürriyet Partisini kurduğu zaman

Tarih Kongresinde

Tanınmış profesörler bulunacak

20 eylülde açılacak Tarih kongresi hazırlıklarına devam ediliyor. Bu münasebetle açılacak sergiye iştirak eden bütün devlet müesseseleri hazırladıkları grafikli tabloları sergi komitesine göndermişlerdir. Bunların tanzimine başlanmıştır.

Diğer taraftan geçen yıl dil kurultayında olduğu gibi bu yıl da tarih kurultayına tanınmış profesörler iştirak edecektir.

Tarih sergisine Almanyadan Dorpfeld, Andrea, Hartman, Kühnel, Sarre, Schaefer, Scheel, Branddein, Avusturyadan Flor, Hajar, Menhin, Koppers, Bulgaristandan Filov, Çekoslovakyardan Ripha, Fransadan Breuil, Delaporte, Massigna, Valliois, İngiltereden Schild, Garstang, Mayer, İsveçten Arne, Persson, İsveçreden Dellenlach, Deonna, Pittard, İtalyadan Possi, Lehistandan Pizewopski, Macaristandan Alföldi, Feher, Zoltan, Romanyadan Niston, Yorga, Yugoslavyadan Bayrokharoviç, Yunanistandan Morintos adındaki profesörler geleceklendir.

Kıral Faruk ilkteşrinde evleniyor

Kahire, 9 (A.A.) — Mısır kralı S. M. Faruk'un, Yusuf Paşa Zülfikarın kızı Bayan Sazinaz'la evlenme töreninin 21 ilkteşrin tarihinde yapılacağı haber verilmektedir.

Kuvarsanede Bir günde 8ton bakır

Ankaraya gelen malûmata göre Kuvarshane bakır muntakasındaki inşaat tamamiyle bitmiş ve havai hatlar şebekesi ikmal olunmuştur.

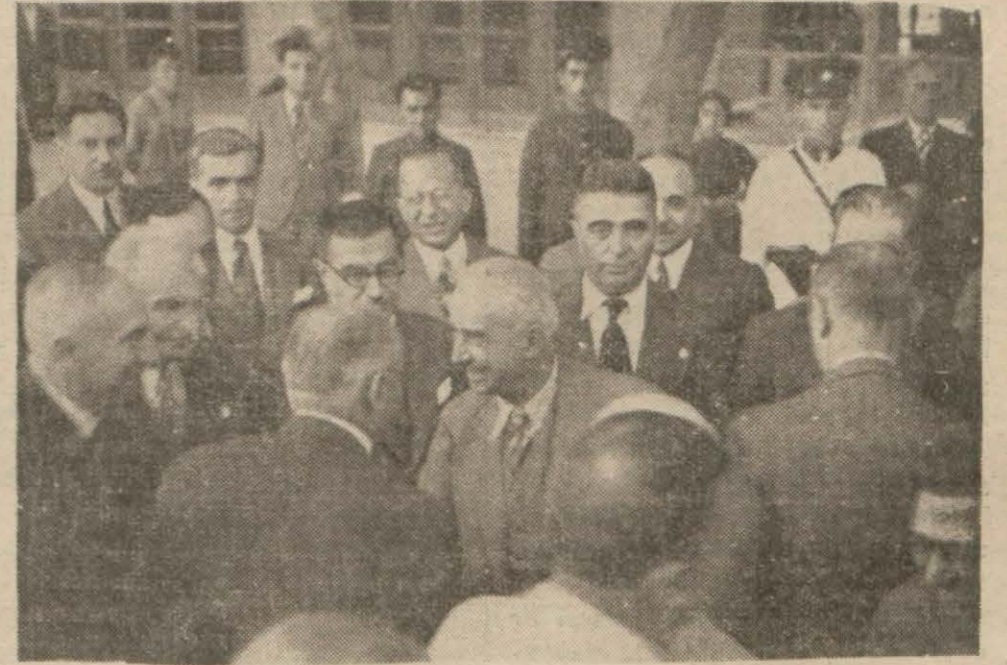
Şimdi, Kuvarshanede bir günde 8 ton saf bakır istihsal edilmektedir. Şurasını kaydedelim ki bir ton saf bakır piyasada 60 İngiliz lirasıdır.

Almanya ile Yeni ticarî anlaşma imzalandı

Ankara, 9 (A.A.) — Türkiye cumhuriyeti hükümetiyle Almanya arasında ticarî münasebetleri tanzim eden anlaşma, Berlinde imzalanmıştır.

Malûm olduğu üzere, 6 Temmuz 1927 de Berlinde başlamış olan müzakereler, birisi birikmiş alacakların ayrı bir hesaba nakli mevzuubahs olmaksızın gene kliring yolu ile eritilmesinin tesri ve teminine ve diğeri bundan sonra cereyan edecek mübadelelerde mevcut kliring anlaşması esasları dahilinde muvazenenin muhafazasına aid olmak üzere iki safhayı ihtiva ediyordu. Bunlardan birincileri 31 Temmuz 1927 tarihinde bir sene müddetle cari protokol halinde bir karara bağlanmış ve derhal tatbik mevkiine konmuştur.

Şimdi imzalanan anlaşma ise 19 Mart (Sonu 5 inci sayfada)

İsmet İnönü Ankara garında kendilerini karşılayanlar arasında

Başbakanımız I. İnönü dün şehrimize döndüler Ekonomi ve kùltür bakanlarımız da Zonguldaktan ve İzmirden geldiler

Başbakanımız İsmet İnönü dün saat 18.10 da yanlarında Kültür Bakanı Safet Arıkan olduğu halde İzmirden şehrimize gelmiştir.

İç İşler Bakanı ve Parti Genel Sekreteri B. Şükrü Kaya ile Adliye Bakanı B. Şükrü Saraçoğlu ve Ankara Valisi B. Nevzat Tandoğan Başbakanımıza Gazi istasyonunda "hoş geldiniz," demişlerdir.

İnönü, istasyonda Kamutay Başkanı B. Abdülhalık Renda, Millî Müdafaa Bakanı Kâzım Özalp, Maliye Bakanı B. Fuad Ağralı, Bayındırlık Bakanı B. Ali Çetinkaya, Ekonomi Bakanı B. Celâl Bayar, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı doktor Refik Saydam, Gümrük ve İnhisarlar Bakanı B. Râna Tarhan, Ziraat

Bakanı B. Şakir Kesebir, bütün siyasi ve idarî müsteşarlar, generaller, bakanlıklar ileri gelenleri, Ankara Emniyet Direktörü, Merkez Kumandanı ve halk tarafından karşılanmışlardır.

B. Celâl Bayar şehrimizde

Kömür havzasında tetkiklerde bulunmak üzere Zonguldağa gitmiş olan Ekonomi Bakanımız dün Ankaraya dönmüş ve bakanlık ileri gelenleriyle birçok dostları tarafından karşılanmıştır. B. Celâl Bayar Karabükte trenin durak zamanında demir ve çelik fabrikaları inşaatını da tetkik etmiştir.

B. Menemencioğlu şehrimizde

İstanbulda bulunan Dış İşler Bakanlığı Siyasi Müsteşarı B. Numan Menemencioğlu dün Ankaraya gelmiştir.

Akdeniz korsanlığı İtalya ve Almanya işin karışmazlık komitesine havalesini istiyorlar İtalya Savyetlerin ikinci notasına cevap vermiyecek Konsey bugün toplanıyor

Akdeniz konferansına iştirak için Paris'ten hep beraber gelen İngiliz dış bakanı B. Eden, Polonya dış bakanı B. Bek ve Fransız dış bakanı B. Delbos

Paris, 9 (Hususi) — Almanya ve İtalya, Akdeniz konferansa davet için Fransız - İngiliz hükümetleri tarafından yapılan davete cevaplarını vermişlerdir. Bu iki hükümet, Akdenizdeki korsanlık vakalarının karışmazlık komitesi tarafından gözden geçirilmesi daha doğru olacağını ileri sürerek, Akdeniz konferansı teşebbüsünü iyi karşılamış olmakla beraber bu konferansa iştirak etmeyeceklerini bildirmektedirler.

İtalya bu hususta Sovyetler birliğinin son iki notasını ileri sürmekte, Almanya ise, vaktile Doçland ve Laypzig zirhılarına yapılan taarruzlar esasında kendisi tarafından yapılan teşebbüslere devletlerin muvafık cevap vermediklerini hatırlatmaktadır.

Konferans bugün toplanıyor
Almanya ve İtalyanın aldıkları bu menfi tavra rağmen, Milletler Cemiyeti (Sonu 5 incide)

İzmir'in kurtuluşu

Büyük gösterilerle kutlandı

(Yazısı 5 inci sayfada)

DIŞ İCMAL

Fransanın iztirabı

Paris varır varmaz, üç dört bin kilometre yol kateden arabamızın üzerinde yapılacak bazı ufak tefek tamirler için maruf bir amerikan otomobil markasının adını taşıyan büyük tamirhaneye girdiğimiz zaman işçiler kavga halinde idiler. Bazen döğüşme halini almak istidatını gösteren bu kavga, kırk beş dakika seyrettik. Yirmi yirmi beş işçi bağırıyor. Fakat asıl münakaşa biri atölyenin şefi olduğu kendi ifadesinden anlaşılın bir adam ile hüviyetini o dakika anlıyamadığımız, fakat hal ve tavrından otorite sahibi olduğu görülen bir işçi arasında idi. Kırk beş dakika sonra atölye şefi yanımıza gelebilecek kadar sakinleşti. Bir taraftan muarızına cevab veriyor, diğer taraftan da bizimle meşgul olmaya çalışıyordu. Ne istediğimizi öğrendikten sonra dedi ki:

— Her şeyden evel arabanızı yürürken muayene etmeliyim. Yanınıza oturma dışarı çıkalm.

Atölyenin dışında daha iyi meram anlatabileceğimi düşünerek sevindim. Dışarı çıktık. Hem arabayı muayene ediyor, hem de kendi kendine söyleniyor. Bir müddet mırıldandıktan sonra münakaşa hakkında bana izahat vermeğe başladı: Kendisi atölyenin şefi, kavga ettiği adam da müessesede iş federasyonu teşkilâtının mümessili imiş. Bir işçiye verilen iş etrafında kendisiyle mümessil arasında ihtilâf çıkmış.

— Anlıyorsunuz ki dedi. İş itibariyle ben onun amiriyim. Fakat organizasyon itibariyle de ona tâbiim. Bu noktadan-onun geniş salâhiyeti vardır. Müessesede işi tatil edebilir.

— Ederse siz ne yaparsınız?

— Derhal ben de bırakırım.

Atölyeye döndük. Yapılacak işler üzerinde görüşürken ben endişemi anlattım: Pariste uzun müddet kalmıyacağımı, çıkan münakaşa yüzünden iş tatil edilirse, tamirin yapılamıyacağını söyledim. Atölye şefi tekrar etti:

— Mümessil işi tatil ederse, kimse çalışamaz, dedi. Sizin işten daha âcil işler vardır. Onlar da durur. Fakat öyle bir şey yapacağımı sanmıyorum. Hem sizin işi uzun bir iş de değil. Beş altı saatte biter.

Ertesi gün almak üzere arabayı orada bıraktık. Herhangi ihtimale karşı ben bir gün geç gitmeğe karar vermişim. İki gün sonra müesseseye gittiğim zaman beni bu defa idare müdürü karşıladı.

— Ah Mösyö, dedi. İki gün evel öğleden sonra işçilerimiz vazifelerini terk ettiler. İhtilâf henüz halledilmemiştir. Arabanız olduğu gibi duruyor. Müessesemiz size karşı mahcupdur. Çalışmaya başlar başlamaz işinizi mümkün olan süratle yapacağız.

İdare müdürü bundan sonra hayli derd döküdü:

— İki üç ay evel burada bulunsaydınız vaziyetin daha karışık olduğunu görürdünüz. Müessese ile işçiler arasında ki ihtilâf aylarca sürdü. Şimdiki ihtilâf bize aid değildir. Hattâ bu yüzden ihtilâf çıktığına bile hayret ettik. Yarın işe başlayacaklar.

Ertesi gün müesseseye gittiğim zaman hakikaten iş başlamıştı. Fakat bizim araba olduğu gibi duruyor. Beni görür görmez, atölye şefi hiddetli söylemeğe başladı:

— Bu müessese yürümiyor, dedi. İşleri yürütmüyorlar. Bir takım yedek parçalar istedim. Vermiyorlar ki sizin işi bitireyim.

Yukarı çıkarak yedek parçaların temin edilmesini idare müdüründen rica ettik. Adamağız benimle atölyeye indi. Bu defa atölye şefiyle idare müdürü arasında bir kavga başladı. Atölye şefi: "Buranın şefi benim, bu saha içinde ben diktatörüm," diyerek idare müdürünü atölyeden kovdu.

Bu tamirhanedeki anarşinin teferruatını fazla uzatmak istemiyorum. Şunu söylemek kâfidir ki beş altı saatlik bir işi gördürmek için on bir gün uğraştık. Bu on bir gün içinde işçilerin birbirine düşüklerini gördük. İşçibaşı ile organizasyon mümessili arasındaki münakaşaya şahid olduk. İşçilerle müessese arasında ihtilâf çıktı. Bu on bir gün içinde müessesede her çalışan bizi derd ortağı saymaya başlamıştı. Anladık ki kimse vaziyetinden memnun değil. Atölye şefi, başta bulunan adamın iktidarsızlığından şikâyet etti:

— Otomobil tamir işlerine karşı u-

DIŞ HABERLER

Şanghay sokaklarında yaralananlar naklolunurken

Şanghay'da harb devam ediyor

Çinliler mukavemet ettiklerini, japonlar ileri hareketin inkişaf ettiğini bildiriyorlar

Londra, 9 (Hususi) — Şanghaydan bildiriliyor: çinliler de, japonlar da Şanghaydaki askerî vaziyetin kendi lehlerine inkişaf ettiğini bildirmektedirler. Muhakkak olan bir şey varsa o da başlamış olan harbın şiddetle devam ettiği keyfiyettir.

Çinliler, japonların kara, hava ve deniz kuvvetlerinin sabahleyin yeniden başlamış olan şiddetli taarruzlarına rağmen bugün öğleden sonraya kadar Çin mevzilerine hiç hâle gelmemiş olduğunu bildirmektedirler. Paghân yakınında pusuya düşürülmüş olan bir japon taburunun sağ kalan bir neferi, 600 arkadaşının öldüğünü söylemiştir.

Japonlara göre

Japon donanması namına söz söylemeğe salâhiyetli bir zat da japon kıtalarının Yungtoepu bölgesinde çinlilerin mukabil taarruzlarına rağmen ilerlediklerini söylemiştir. Bir çin mülteci treninin bombardımanı dolayısıyla de aynı zat japon tayyarelerinin çin tarafından yapılan nakliyatı sistematiğe bir şekilde bombardıman etmekte olduklarını bildirmiştir. Ancak çinlilerin istifade etmedikleri nakil vasıtaları bombardıman olunmayacaktır. Vusungdaki japon hareket üssü Yangsepudaki japon mevzilerine bağlayan Şumung yolu üzerinde de şiddetli bir harb olmuştur.

Tayyare faaliyeti

Üç japon deniz tayyaresi Nantaoyu bombardıman etmiş, diğer üç tayyare

zaktan bir alâkası bile yoktur, dedi. Zervevatçılık yapıyorken sermayedarlar başımıza getirdiler.

İdare müdürü işçilerden şikâyet etti: — Görüyorsunuz! kendi işimize kendimiz hâkim değiliz. Fransayı sever, seniz gördüklerinizi kendi memleketinizde anlatınız.

Müesseseden ayrılrken işçiler arasında gene bir kavga çıktı. Bu yüzden vazifesini bırakan bir işçi, ceketini kolunda kapıdan çıkarken yanımıza geldi:

— Her şey iltimasla oluyor, dedi. Bazı müesseselerde şu organizasyona mensubsanız ezilirsiniz. Bazı yerlerde başka organizasyona mensubsanız haksızlık görürsünüz.

Bunun şikâyeti idareden ziyade kendi işçi arkadaşlarından.

Görülüyor ki Fransa henüz işçi ile sermaye arasındaki münasebetleri tanzim edememiştir. Biz vaziyeti uzaktan seyrederek Fransa namına çok nikbin idik. Bu kadar yakın manzaranın intibahı da doğru bir fikir veriyebilir. Doğru vaziyet, belki de ikisi ortasıdır. Fransız demokrasisi yeni bir rejim doğuyor. Bu ıstıbraklar da doğum sancıları olsa gerektir.

A. Ş. ESMER

Sovyet karasularında

Silâh dolu bir Japon motoru Yakalandı

Moskova, 9 (A.A.) — Kabarovsk, dan bildirildiğine göre, 5 eylülde sovyet hudud devriye gemileri, Furuglem adasıyle tumen nehri mansabı arasında ve sahilden iki mil bir çeyrek mesafede demirli duran müsellâh oska maru adındaki japon motorunu yakalamışlardır. Motörde mitralyözler, tüfekler, tabancalar ve harb teçizatı bulunmuştur.

Motörün tayfaları 13 japon, 3 koreli ve bir rusca tercümandan mürekkepki Yapılan ilk sorgularında motor kaptanı ve tercüman, koreli balıkçı gemilerinin faaliyetini kontrol ve bunların sovyet karasularına girmelerine engel olmak için hükümet tarafından koreye sovyet kara sularına gönderildiğini söylemişlerdir. Kaptanın bu ifadesi hakikate hiç uygun değildir. Çünkü motörün bulunduğu noktada ve hattâ sovyet kıyılarına daha yakın yerlerde bir çok japon ve koreli balıkçı gemisi de yakalanmıştır.

Sovyet makamları yakaladıkları balıkçı gemilerinden bir çoğunu alakoymuşlardır. Tahkikata devam olunmaktadır. Bunların kaptanları mahkemeye verilecektir.

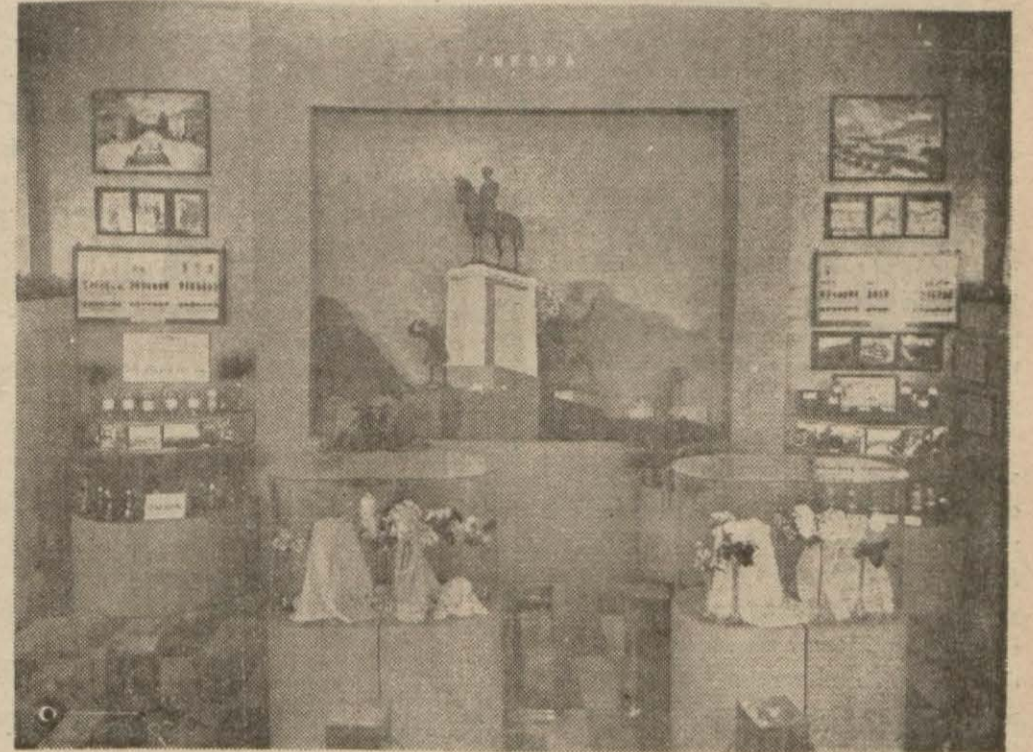
B. Delbos'un konuşmaları

Paris, 9 (A.A.) — BB. Delbos ve Bek enternasyonal vaziyet hakkında umumî görüş teatisinde bulunmuşlardır. İki devlet adamı bilhassa hiç bir meseleye temas etmemişlerdir.

B. Delbos, ispanyol dış bakanı B. Negrinle de konuşmuştur. B. Negrin fransız dış bakanına ispanyol hükümetinin Akdenizdeki korsanlık vakaları hakkındaki görüşünü bildirmiştir. B. Negrin Cenevre konseyinde de hükümetinin korsanlık meseleleri hakkındaki müracaatını müdafaa edecektir.

B. Delbos sovyet maslahatguzarını da kabul ederek kendisiyle uzun uzadıya konuşmuştur.

İzmir Fuarında Türkiye Ticaret odaları pavyonunda: Ankara odası

Ankara Ticaret ve sanayi odasının fuarda güzel bir köşesi

Bu sene Ankara Ticaret ve Sanayi odası İzmir fuarında kurulan türk ticaret odaları pavyonuna zengin bir surette iştirak etmiş ve pavyonun en güzel yerinde grafikler, resimler ve mukayeseli numuneler teşhir etmiştir.

Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsünün numune, resim, grafik ve tabloları bilhassa üzerlerinde durulup tetkik edilecek eserler olduğu gibi İsmet İnönü Kız Enstitüsünün çiçek ve elişleri sergisi gezenler üzerinde çok iyi intibalar bırakmıştır.

Pavyonun tam ortasına gelen Ankara Kalesinin ve Atatürk abidesinin arkasından doğan Eti güneş kur-

BASIN İCMALI

Harb havası

Akdenizdeki son torpilleme hâdiseleri, bu münasebetle verilen şiddetli notalar, Çin boğuşmaları, dünya kamyonu daki heyecan ve her an yeni hâdiseler çıkması ihtimali bütün dünya basını gibi İstanbul gazetelerinde de bir endişe havası yaratmaktan geri kalmamıştır.

Tan'da Ahmed Emin Yalman, Çindeki japon taarruzunu mevzuabahs ederek bunu tedbirsizce bir hareket telâki ediyor:

"Japonyanın gözü döndü. Bir vakitler en küçük ihtimali hesab ederek en ihtiyatla hareket eden Japonya her şeyi unuttu. Bir kumarıcı kafasıyla Çine atıldı. Ya şimali Çine hâkim olacak, seksen milyon nüfuslu zengin bir kıtayı ele geçirecek veya ölecek..."

İnsan uzaktan açık bir surette görüyor ki, Japonyayı Çinde ölüm bekliyor. Millî heyecanın fedakârlığını yeni tatmış bir Çin milleti, düşmanın bir Rusya, Amerika, İngiltere, Fransa Çini japon büyüklüğü için bir mezar haline koymak için her şeyi yapacaklardır. Bunu acaba bugün kaç japon vatanperveri görüyor?

İstikbâdteki macera fırsatları ve muvaffakiyetli bir tecavüz harbi üzerine oynanan kumar, Japonyayı nihayet mezarın kenarına getirdiği gibi milletlerinin refah ve saadetini aynı nevi kumara feda eden diğer memleketleri de aynı nevi âkıbet mutlaka gelip bulacaktır.

Sulha karşı olan delice suicasdin Akdenizde maskeli korsanlık edicesine kadar varması, barış cephesi üzerinde dağılmış olan ve yalnız kendi kendini düşüncük suretiyle yaşamayı mümkün zanneden kuvvetler arasında mutlaka birlik doğuracak ve insanlık için yeni bir varlığın temeli kurulmasına yol açacaktır.."

Nürenberg kongresinde

Nürenberg, 9 (A.A.) — Nazi partisi kongresinde bulunmak üzere yalnız trenle üç gün içinde Nürenberge yarm milyon kişi gelmiştir. General Frankonun kardeşi albay Franko da dün akşam buraya gelmiştir.

Büyük stadyomun temel taşı bu sabah konulmuş ve nasyonal sosyalist oyunlarının açılma töreni yapılmıştır. B. Hitler bu vesile ile kısa bir nutuk vermiştir.

